

naši odborniki več člankov v Prosveti, Potopniku in Učiteljskem tovarišu, kjer je nastala za šolski radio celotna rubrika.

Po naročilu našega odbora je spisal prof. Niko Kuret brošuro »Šolski radio« in jaz sem iz esperanta prosto prevedel knjigo »Sedaj vem, kaj je radio«. Kuretova brošura razlaga bistvo šolskega radia in njegovo organizacijo ter opisuje njegov razvoj v tujih državah in njegove možnosti pri nas. Moja knjiga obravnava uvod v radiotehniko. To delo je bilo do sedaj prevedeno že v 11 evropskih jezikov.

V lanskim počitnicah se je vršil v Ljubljani in Mariboru radio-tečaj za učiteljstvo. Oba tečaja sta imela skupaj 80 udeležencev, tako da je statistika izkazala že 420 učiteljev radio-amaterjev.

Pri tako ugodnih pogojih ni odbor več okleval in je pričel v jeseni s svojimi prireditvami. Prva oddaja je bila 3. novembra t. l.

Vsak začetek je težak. To velja tudi za naše prireditve. Bile so dobre, bile so pa tudi slabe, vendar je bilo po mojem mnenju dobrih več ko slabih. Vse prireditve so bile bolj ali manj poskusne, nikakor pa ne zgolj slučajne, saj smo se pri sestavljanju programov ozirali na letne čase, važne obletnice in vse šolske proslave. Priznavam, da se nismo držali učnih načrtov, saj v začetku to tudi ni bilo mogoče, marveč smo razpisali naslove za naše oddaje, ki so jih posamezni učitelji izdelali in predvajali; kasneje pa smo pozvali učiteljstvo, da se je s primernim gradivom samo prijavilo. Tako smo lažje dobili predavatelje. Vseh prijavljenih naslovov nismo sprejeli, temveč samo one, ki so bili v skladu z namenom šolskega radia, t. j., da so nudili nekaj, česar ni mogel podati učencem učitelj sam. Število dobrih predavateljev je redno raslo. Želimo, da bi se še bolj povečalo, da ne bomo v zadregi, kadar nam bodo sredstva dopuščala, da poskočimo s številom oddaj na teden.

Šolski radio je priredil letos 61 prireditev in sicer:

šolskih proslav	6
vzgojnih predavanj	7
prirodopisnih	13
tehničnih	6
domovinoznanskih	6
jezikovnih	4
potopisnih	4
zgodovinskih	2
dramatičnih prireditev	3
glasbenih	3
nabožnih	2 in
različnih	5 - sku-

paj 61 prireditev, ki so se predvajale kot akademije, koncerti, predavanja, dialogi, reportaže in slušne slike — Vidimo, da je bil program po vsebini in obliki zelo raznovrsten ter je gotovo razširil obzorje učencev in poživljal pouk, saj so take oddaje za šole nekaj nenavadnega in zato posebno zanimive. — Če se torej naše prireditve niso približale bistvu šolskega radia, so bile vsaj vzpodbudne in zanimive.

1. februarja smo uvedli 10-minutna poročila za mladino. Oddajajo se pri vsaki naši prireditvi razven proslav in koncertov. Ta poročila so se mladini zelo priljubila in bi jih težko zopet pogrešala. Obsegajo same aktualne zadeve, ki zanimajo mladino.

Statistiko smo letos izpopolnili na podlagi okrožnice, ki jo je poslala kr. banska uprava vsem šolam. Sedanja statistika izkazuje 66 šol, ki imajo lastne radio-aparate, in naštete okroglo 250 šolskih upraviteljev, ki dajo svoje aparate šolam na razpolago. Radio-aparate ima 40 osnovnih šol, 14 meščanskih in strokovnih ter 3 srednje šole. To je lep prirastek od lanskega leta, saj se je število šolskih aparatov zvečalo za eno tretjino in ima petkrat več šolskih upraviteljev radio-aparate ko lansko jesen.

Odbor je v eni zadnjih sej, opiraje se na statistične podatke, sklenil, da bo oddajal v

POZOR!

Učiteljstvu mariborskega okrožja!

**Knjigarna
Učiteljske tiskarne v Ljubljani**

je otvorila v začetku julija

v Mariboru

v Gornji Gosposki ulici št. 44

svojo podružnico

Pozivamo učiteljstvo, da prečita zadevno okrožnico, ki so jo te dni prejeli vse šole mariborskega okrožja

Splošne vesti.

— Učni načrti za srednje in osnovne šole. V torek 20. t. m. se je sestal na sejo glavni prosvetni svet ministrstva prosvete v Beogradu, ki je razpravljal o novih učnih načrtih za srednje in osnovne šole. Iz dravske banovine sta na sejo odpotovala načelnik prosvetnega oddelka banske uprave gospod Josip Mazi in gospod Ivan Dimnik, predsednik sekcije JUU za dravsko banovino.

— Redno plačevanje članarine svojim društvom je najboljši dokaz zavezanosti in poštovanega članstva. Odlaganje povzroča od dne do dne večje zastanke, ki jih člani le s težavo poravnajo. Na prvem rednem zborovanju naj pripravijo vsa društva točen načrt za plačevanje članarine, ki ga naj člani in društveni blagajniki točno izvajajo. Blagajniki sreskih društev naj sproti nakazujejo vplačano članarino sekciji, da ne bo nepotrebnih zastankov.

— Za »Popotnika«, ki je naše edino pedagoško glasilo in ga morajo imeti po odredbi ministrstva prosvete vse šole, je veliko zastankov na članarini. Vse šolske uprave naj naprošajo, naj poskrbe, da bodo kmalu plačani zastanki, da bo mogel list nemoteno izhajati in vršiti v polnem obsegu svojo nalogo.

— Reklamacije glede dostavljanja »Učiteljskega tovariša« in »Popotnika« naslavljajte vedno na upravo, ne na uredništvo.

— Ljudevit Stiasny sedemdesetletnik. Šolski nadzornik v p. Ljudevit Stiasny praznuje te dni sedemdesetletnico. Zaslužnemu šolniku in iskrenemu tovarišu, ki je posvetil vse svoje bogato znanje napredku šole in podvigu učiteljstva, iskreno čestitamo z željo, da bi še dolgo vrsto let užival krepak in čil zasluženi pokoj. O njegovem delu na šolskem in prosvetnem polju bomo še poročali.

— Za Slovensko šolsko Matico. Odbor Slov. šolske Maticе bi rad, da pride letošnji književni dar naročnikom v roke že tam kje okrog Božiča, kar je zima najprikladnejši čas za branje. Zato je del rokopisov že v strojih Učiteljske tiskarne. Toda ali bo v istini mogoče razpošiljati knjige za Božič, to zavisí sedaj največ od — naročnine. Do danes je ni še skoro nič vplačane, a književna naklada se v tiskarni ne more določiti, dokler odbor točno ne ve za število naročnikov. To je torej sila pereč problem! Za letošnje prejemne naročniki troje knjig: Ena bo Pedagoški Zbornik,

ki prinaša to leto razprave o velikih pedagogih, oziroma vzgojevalcih človeštva (Komen-sky: Tristoletnica Velike didaktike, Kerschen-steimer, Goethe: Stoletnica smrti, Slomšek: Sedemdesetletnica smrti, dr. Bezjak), ki so vse živo aktualno in tudi razumljivo pisane. Dalje precej obširna Psihologija (spisal prof. Ozvald), ki je tako zasnovana, da bo učitelji in učiteljici pomagala konkretno razumevati dečka in deklico pa tudi človeka izven šole, kolikor je eden in drug individualna celota in tudi kolikor je člen v verigi sedanje jako zapletene kulture. In slednjič študija o Goethejevi »Pedagoški provinci«, v kateri ta sekularni duh že pred več ko sto leti povsem moderno razmišlja o »novi« šoli. Odbor je storil, kar je le mogel. Prosimo pa tudi gg. poverjenike in naročnike, naj poskrbe, da naš blagajnik čim prej, a najkasneje do Vseh svetnikov prejme naročnino (po 30 Din). Pa porečes morda, ljubi tovariši ali tovarišica, da je sedaj trda za gotovino in da je tudi 30 Din že »denar«. Je res, kdo izmed naš šolnikov bi tega ne čutil na lastni koži! Ali uvažujta, to prosí odbor, da Vama je v teh hudih časih, ki nas vse tarejo, vendarle najvernejši in tudi najdobrohotnejši drug še — knjiga, ki bi Vaju hotela bodriti in voditi. Zato ji omo-gočita s svojim brezdvomno pritriganim pri-spevkom, da — zagleda beli dan! Edina moč, ki v takih stiskah, kakor so današnje, kaj za-leže, je samopomoč. Naj bi za to uvidevanje našega učitelja in učiteljice ne hvalil samo Učiteljski dom, ampak tudi — Slovenska šolska Matica. — Odbor SSM.

— Nove odredbe glede kolkovanja raču-nov, objav in čekov. Kakor znano, je bilo kol-kovati račune trgovcev in obrtnikov doslej z 10 parami, če so se glasili samo na 100 Din; če so se glasili na vsote preko 100 Din, jih je bilo kolkovati z 20 parami. S 1. septembrom t. l. je pa stopil v veljavo novi taksi zakon tudi glede računov trgovcev in obrtnikov ter je kolkovati od tega dne naprej te račune ne-glede na to, ali se glase na vsote preko 100 Din ali na manj, vsakega s kolkom za 25 par. Pro-dajalci kolkov morajo skrbeti, da imajo s 1. septembrom pričenši tudi te kolke v zalogi. Pri računih trgovcev in obrtnikov znaša kaznen 50 kratni znesek neplačane pristojbine, torej je posebno paziti, da se taki računi prav kol-kujejo. Na reklamne objave, kakršne se pri-lepljajo na hiše, na okna itd., je znašala taksa dozaj tudi samo 10 par; od 1. septembra t. l. je povišana tudi ta taksa na 25 par. Kazen znaša tu 10 kratni znesek neplačane pristoj-bine, torej je tudi pri takih objavah paziti, da se prilepí nanje kolek za 25 par ter se čezeni ali piše ali pa pritisne štampiljka. Čeke na iz-plaćila pri Poštni hranilnici je prav tako kol-kovati od 1. septembra t. l. dalje vsakega s 25 parami. Ker je tiskani dozaj na njih samo kolek za 10 par, je prilepiti na ček še dopol-nilni kolek v znesku 15 par, oziroma 20 par, ker kolkov po 15 par ni v zalogi. Pisati ni čez ta dopolnilni kolek ničesar, ker ga bo uničila poštna hranilnica sama s svojo lastno štam-piljko.

— Na željo staršev se bo vršil tudi letos pod okriljem Francoskega inštituta v Ljubljani mladinski francoski tečaj, kjer se bo po-učevala francoska konverzacija in osnovni pojmi slovnice. Namenjen je v prvi vrsti učencem, ki mislijo vstopiti pozneje v gimna-zijo, kjer dela v prvem razredu baš franco-sčina največ težav, ker se učitelj zaradi veli-kega števila dijakov ne more baviti z vsakim posebej tako, kakor je to v začetku fran-ce. pouka posebno potrebno. Tečaj se bo vršil za dečke od torkih in četrkih od 3.—4. pop. v razredu deške vadnice na Resljevi cesti, vo-dil ga bo prof. dr. Novak. Pouk se je pričel v torek 20. septembra. Vpisnina, obenem čla-narina za september je 10 Din, nato po 30 dinarjev mesečno neglede na praznike, plač-ljiva začetkom vsakega meseca. Število učen-cev je omejeno, zato se je javiti pravočasno.

Pri naročilih potom Učit. gosp. poslovalnice upoštevajte knjigarno Učiteljske tiskarne!

LISTEK

† Fran Megla.

Prijatelju in tovarišu v spomin.

Ko smo Te, dragi prijatelj, spremljali dne 13. septembra t. l. v veliki družbi domačinov, znancev, prijateljev in tovarišev Tvojih iz vsch krajev tje gor na mirni hribček pri Sv. Lenartu k večnemu počitku, mi je uhajal spomin dolgo nazaj v ono dobo, ko sva se pred okroglo 50 leti šolala v Mariboru. Nisva bila sicer v enem in istem razredu, ker si bil Ti 3 leta pred menoj, a združena sva bila v dijaš-škem društvu »Zborčke«. To je bilo tajno društvo, torej brez potrjenih pravil, kjer smo se mladi učiteljskički navduševali za narodne ideje ter skušali nadomestiti v maternem je-ziku to, kar se je na zavodu takrat glede go-jitve slovenščine zanemarjalo.

Petdeset let je od one dobe, torej pol stoletja, a živo se še spominjam besed, katere si, dragi pokojnik, povodoma nekega preda-vanja v »Zborčko« izrekel. Učitelj bodi z ljudstvom, a ne nad ljudstvom, ako hoče, da bo njegovo delo v šoli in izven šole imelo uspeh! Učitelj bodi z ljudstvom! To Ti je bi-la deviza, to Ti je bilo geslo, katerega si se ves čas svojega dolgoletnega službovanja kot učitelj držal. Povsod, bodisi pri Sv. Tomažu, pri Sv. Bolfenku na Kogu, pri Sv. Janžu, v Svetinjah in pri Sv. Lenartu, v svojem rojst-nem kraju, si bil vedno z ljudstvom in ne nad njim, zato Ti je ljudstvo tudi zaupalo, zato Te je tudi ljubilo.

Spominjam se tukaj samo Sv. Bolfenka, kjer si, dragi pokojnik, pri ondotnem ljud-stvu še dandanašnji v tako dobrem in hvalež-nem spominu, da je tamkajšnja — sedaj že tretja generacija — prenesla to ljubezen in zaupanje na Tvojega sina Milana, ki je pred par leti tamkaj služboval in se je prebival-stvo na mah na njega privadilo in se ob slo-vesu težko ločilo od njega.

Prav ob njegovi 70-letnici ga je zrušila smrt. Spet se je razredčila vrsta stare garde, ki ji je bila narodnost stožer vsega hotenja in delovanja. Ker pokojni svojega prepriča-nja ni skrival pred nikomer, ker je smatral za svojo učiteljsko dolžnost, da vkljub vse-mu orientira prebivalstvo svojega šolskega okoliša proti jugovzhodu, zato ni čuda, da je ob izbruhu vojne romal uklenjen v Gradec. Avstrijska justica je iskala mrlično svoje žrtve in našla jo je v učitelju-idealistu, ki je bil prenaiven, da bi se znal izviti iz strašnih krempljev. Obsodli so ga na štirinajst mese-cov. Skrb za ljubljeno in mnogoštevilno rod-bino, ki je ostala brez rednika, bi ga ubila, da ni našel uteh v elitni družbi sotrpinov, o katerih je govoril vsekdar z največjim pono-som.

Pokojni je bil tipičen intelektualce pre-teklega stoletja. Razpolagal je z naravnost ogromnim znanjem. Njegova gostoljubna hi-ša je zbrala prav pogosto vesel krog mlade inteligence, ki je pod njegovim vodstvom raz-pravljala o vsem mogočem. Če je debata po-stala preburna, je poznal dva preizkušena re-cepta. Ali je segel v svojo bogato založeno knjižnico, s priznano avtoriteto zaključil raz-pravo, ali pa je kot strasten ljubitelj petja napeljal prekipajočo bojevitost v mirno vodo sladke muzike.

Kot učitelj je bil rojen metodik. S prena-pnjenimi razredi je dosegel odlične uspehe. Celo pokojni Končnik se je divil njegovim di-daktiki in sodelovanju slehernega učenca v razredu, ki je štel 80 glav.

Svojem je bil skrben oče in pri vsej svo-ji miselni bojevitosti neizmerno mehkega sr-ca. Največja uteha v dneih bolezní mu je bilo njegovih devet vnukov in vnukinj ter zavest, da se je njegovo življenjsko delo zrcalilo v gosposkarskem in kulturnem napredku ljub-ljenega šolskega okoliša Sv. Lenart pri Veliki Nedelji.

Na prelepem griču, kjer leži pokopališče, se je strnilo okrog groba poleg ogromne mno-žice domačinov učiteljstvo ormoškega okraja. Ko so se razlegali preko naših goric zadnji akordi poslovične pesmi, ko so nežne roke nametale cvetja grobu do vrha, tedaj so pri-čale solze na obrazih mož in žena — njegovih bivših šolarjev — in na obrazih tovarišev: Umrl je mož! Ko smo se vračali vsak v svoj kraj, nam je tožno misel sladila zavest: To-varištvu vendar ni prazna beseda!

Dragi tovariši! Nad 20 let si služboval v svojem rojstnem kraju. Poznal si svoje ljud-stvo in ljudstvo je poznalo Tebe. Tukaj med ožimi svojimi rojaki boš užival večni mir. Uverjen sem, da se bo ob obisku njive božje vsak bivši Tvoj učenec rad pomudil pri Tvoji gomili in se spomnil s hvaležnim srcem, da si mu bil dobrohoteč učitelj.

Počivaj, dragi prijatelj in tovariš, v miru po težki življenjski borbi!

A Kosi. — X.

V našem domu.

Po desetletnem, smotrenem in požrtvo-valnem delu, skrbnem zbiranju in dobrem gospodarstvu je dobilo naše učiteljstvo za svojo deco prvi »Učiteljski dom« v dravski banovini.

Že dolgo sem iskal prilike, da obiščem svoje severne tovariše in prijatelje, da mi pokažejo sad svojega truda in žrtve, svoj dom, ki naj ne bo dom samo deci učiteljevih otrok, ampak dom in ognjišče vseh tovarišev iz dravske banovine, posebno pa onih od se-verne meje.

Uverjen sem bil, da so naši gospodarni tovariši napravili nekaj dovršenega in lepega, reči pa moram, da sem bil prijetno iznena-den, ko sem zagledal ta prvi učiteljski dom.

Nešel sem mnogo več, kakor sem pričakoval. Na lepi Kozarjevi ulici, z razgledom na temno Pohorje proti jugu in na bližnje vino-gradne gorice proti severu se dviga v skupini vil lepi »Učiteljski dom«, obdan s sočnim ze-lenjem prostornega vrta.

Po pristrčnem pozdravu s tovarišem upravnikom in njegovo ljubeznivo gospo, našo gospodinjjo, sem začutil takoj pri vstopu ono domačnost, ki jo pogrešamo skoraj v vseh domovih.

Tu ni onih dolgih praznih koridorov z vr-sto vrat, ki spominjajo na hotele in prenočiš-šča. To je dom, saj seva iz vseh kotov, s stopnišča, iz vse arhitekture, prava doma-čnost. Tu je naša deca kakor doma.

V prijazni učilnici so pri delu in učenju naši otroci. Najmlajši, ki ga malo muči do-motožje, se je zatekel h gospodinjji — materi v kuhinjo, da se pri njej potolaži.